

tænkes udsat for, at de udlagte Havelodder Tid efter anden komme til at savne Sejere, og at derved noget Tab kan paahyrdes den. Der kan derfor under disse Hensyn vistnok være nogen Opfordring til at begrænse Udlægningen af Haveloddernes Antal noget mere end foreslaaet i Lovforslaget, og derhos til at gaa forsøgsvis frem med en delvis Udlægning, idet det derved snarest vil lykkes at skaffe Havelodderne forbeholdt mellem saadanne, der kunne drage bedst Udbytte deraf.

Men medens Hensynet til Kommunernes Risiko kan indeholde en saadan Opfordring, saa er der paa den anden Side adskilligt, der taler for at udvide Udgangsberettigelsen til at komme i Betragtning ved Haveloddernes Udlejning. Det tør nemlig antages, at Lovens Indstrækning til alene at omfatte egentlige Landarbejdere vil afstedkomme en Del Utilfredshed hos andre ubemidlede bosiddende Folk omkring paa Landet, Haandværkere, Fiskere og deslige, og det Spørgsmaal rejser sig da, om ikke Lovforslaget bør forandres derhen, at ogsaa denne Del af den ubemidlede, jordløse Landboskand kan faa nogen Udgang til at komme med i Betragtning ved Haveloddernes Udbesling.

For saa vidt muligt at komme til Klarhed over de Lovforslaget vedrørende Arbejderforhold, har Udvalget foranlediget Regeringen til at indhente Oplysninger fra samtlige Sognekommuner omkring i Landet angaaende Antallet af de i Kommunerne værende jordløse Husmænd og Sinderster, der fortrinnsvis ernære sig ved Landarbejde, for derved at komme til et nogenlunde Skøn over, hvormange Loven vilde kunne paaregnes at komme til at omfatte. De indhente Oplysninger synes fra flere Steder at hvile paa nogen Misforstaaelse af den stillede Opgave og danne saaledes ikke et fuldt paalideligt Grundlag at bygge paa, saa meget mindre, som den udvidede Udgangsberettigelse, som Udvalget ved senere Overvejelser har fundet ønskelig, ikke har kunnet tages med i Betragt-

ning ved Indberetningernes Afgivelse. Men ikke desmindre afgive disse Oplysninger dog et temmelig talende Vidnesbyrd for, hvor ulige de Lovforslaget vedrørende Forhold ere i de forskellige Egne af Landet. Stærkest repræsenteret med jordløse Landarbejdere ere de sjællandske og østjyske Amter samt Maribo Amt; mindre stærkt derimod Bornholms og de fynske Amter, og endelig allermindst de vestjyske Amter, for hvilke sidste en saadan Lov endog næppe tør antages at faa nogen væsentlig Betydning.

Det fremgaar derhos af det indsamlede Materiale, at Arbejderforholdene kunne være væsentlig forskellige i hinanden nærliggende Kommuner; navnlig have de op til Købstæderne støbende Landkommuner forholdsvis den største Arbejderbefolkning. Dog ogsaa andre Forhold kunne være medvirkende til Sammendragning af en større Arbejderbefolkning paa enkelte Steder, som f. Eks. større Skovstrækninger og det dermed forbundne Skovarbejde, Fabrikdrift og deslige. Endvidere skaber Tidens udviklede Kommunikationsmidler stadig ny Forhold, der paa mange Steder efterhaanden give de stedlige Landbosforhold en mere købstadlignende Karakter og dermed ogsaa en stigende Arbejderbefolkning.

Under Hensyn til disse forskelligartede Forhold har Udvalgets Flertal (Udvalget med Undtagelse af Gelker og Leth) fundet det nødvendigt at stille en Række mere eller mindre indgaaende Ændringer til Lovforslagets Bestemmelser, og da ogsaa i Retning af at udvide disse saaledes, at Loven ogsaa til en vis Grad vil kunne komme Købstadarbejderne til Gode, hvad der under Sagens første Behandling fra flere Sider blev betonet som særdeles ønskeligt.

Med Hensyn til Ændringsforslagene bemærkes:

Udvalgets Flertal foreslaar saaledes under Nr. 2, at Lovforslagets § 2 udvides til ogsaa at omfatte andre med Sinderster og jordløse Husmænd ligestillede Arbejdere, uanset om det er Mænd eller Kvinder.